

De Hommel

CONTACTBLAD IVN Hardenberg - Gramsbergen

Jubilarissen

Het bankje van Wiebe

Verslag nachtvlinderavond

Paddenstoelen van Bernhard de Vries

BELEEF DE NATUUR!

KAMPEER & OUTDOOR REILING Hardenberg Almelo

"Al meer dan 40 jaar een toonaangevende winkel op uw gebied"

Ook voor onderhoud en afdichting van uw caravan of camper kunt u terecht bij Kampeer & Outdoor Reiling Hardenberg.

	Winkel / Caravans / Werkplaats	Winkel
Kampeeraankleden	Hardenberg Loswal 2 7772 TT T 0523 260396	Almelo Hospitaalweg 4 7607 TW T 0546 815847
Outdoorartikelen		
Caravanonderdelen		
Wandelschoenen		
Gasflessen		
Kleding		

De Grootste Kampeerwinkel van Overijssel!

f Kijk voor meer informatie op onze website: www.kampeerenoutdoorreiling.nl

PEARLE OPTICIENS

Pearle Opticiens Hardenberg
 Fortuinstraat 3a
 Tel. (0523) 27 16 10

heijink

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

MARKT 23 7772 AE HARDENBERG T 0523-261 392

Wij adviseren u graag over uw verzekeringen, uw hypotheek en bij de aan- en verkoop van uw woning!

VRIELING

- Verzekeringen
- Makelaardij
- Hypotheken
- Bankzaken
- Pensioenen
- Arbodienst

Dedemsvaart | Hardenberg | Zwolle
 0523 - 28 27 26 mail@vrieling.nl vrieling.nl

JUMPER de diersuper

OVERWEG JUMPER HARDENBERG

www.overweghardenberg.nl

Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T. 0523-261684

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
 Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
 Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
 Karpotten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
 Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
info@woonwinkelramaker.nl

woonwinkel RAMAKER

Herbers

T W E E W I E L E R S

MOLENPLEIN 4
 HARDENBERG
 TEL. (0523) 26 20 54

FOTORAMA

Adm. Helfrichstraat 35, Hardenberg-Tel.0523-260476

- * Afdrukken van alle digitale foto bestanden (v/a 5 minuten)
- * Pasfoto's
- * Foto van Foto(zonder beeld verlies!)
- * Omzetten van kleur naar zwart/wit en/of bruin-tonen.
- * Samenvoegen van verschillende foto's.
- * Restauratie
- * Foto's van dia's
- * Scannen van dia's en op CD of DVD zetten
- * Verwijderen van kleurzwemen, achtergronden of storende elementen.
- * Professioneel scannen van 6x6 en 6x4,5 negatieven
- * Scannen van kleinbeeld negatieven

SPECTOR

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

Voorwoord

Het laatste nummer van deze drukker ligt voor U. Voor 2023 hebben we een andere drukker gecontracteerd voor een even mooie Hommel. Veel leesplezier!

Steeds meer wordt duidelijk dat de maatschappelijke discussies niet alleen maar gaan over stikstof, maar ook over CO₂, fijnstof, vogelgriep, ons gedrag in de supermarkt, Natura2000 gebieden, waterkwaliteit enz.

Voor de aardigheid kunnen jullie eens opzoeken hoe de kringloop van stikstof in elkaar zit. (chemisch symbool N van Nitrogen). Best ingewikkeld! Dan kun je nagaan waar het zich in Nederland ophoopt en waar het probleem zit. Altijd als er iets ophoopt is er een te grote aanvoer of een te kleine afvoer. Wanneer je het onvoldoende kunt afvoeren (mest bv) dan moet je zorgen dat er minder aanvoer komt. De gedachtegang is meestal eenvoudig, de uitvoering uitermate complex! Er komen grote emoties aan te pas + economische belangen en dan doe je het als minister nooit goed. We zullen het zien en beleven!

De zomer is zoetjesaan overgegaan in de herfst met de mooie kleuren als geel, bruin en rood. Afsterven en opruimen wat niet meer nodig is. In de zomer kan stormwind door de bomen razen en blijft alles er aan zitten en nu kan een zuchtje wind het blad doen vallen. Wat een laagje cambium tussen bladsteel en stengel al niet kan veroorzaken! En al het bladgroen (chlorofyl) is teruggetrokken in de stengel en kan volgend jaar weer worden gebruikt om suikers aan te maken. Hoe wonderlijk mooi!

Geniet ook van alle opruimers (knaagdieren, spinnen, wormen, kevers) en de afbrekers als schimmels en bacteriën, onmisbaar in de kringloop van stoffen. Elke schakel is belangrijk. De verscheidenheid staat onder druk zodat bepaalde schakels gaan ontbreken en dat mag ons niet gebeuren. Dan doemt het spookbeeld op van de Stille Lente (Silent Spring) waar Rachel Carson ons al voor waarschuwde in de jaren 70 van de vorige eeuw. Laten we hopen dat ons volgend voorjaar er eentje is vol met insecten en vogelgeluiden. Dat herstel van biodiversiteit zichtbaar gaat worden. Maak de komende tijd wandelingen en laat elkaar de mooie dingen zien.

Ik wens jullie veel leesplezier en een goed winterseizoen!

Jan van Hoek

Colofon

De Hommel

Afdelingsblad van de IVN afdeling
Hardenberg / Gramsbergen.
27ste Jaargang, nummer 2-2022

Secretariaat:

E-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres:

Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar
E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Redactieleden:

Cock en Jacqueline Slootweg.

Aan deze uitgave werkten mee:

Aart Bentsink, Bernhard de Vries, Jaap Muilwijk, Jacqueline Slootweg, Jan van Hoek, Jari Kampjes, Peter Fleurke, Thirza Wesselink, Werkgroep Landschapsonderhoud, Wiebe Tolman.

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem.

Inhoudsopgave

- 3 Voorwoord / Colofon / Inleveren kopij
- 4 Nieuwe machtiging / Activiteiten IVN
- 5 Jubilarissen
- 6 Belofte aan Wiebe
- 7 Vogelweetje / Buitengroetjes
- 8 Verslag nachtvlinderavond
- 9 Werkgroep landschapsonderhoud
- 10 "Give them a brake"
- 11 Een levende tuin maak je zelf (deel 3)
- 12 Boekenrubriek
- 13 Lezen voor kinderen
- 14 Het weer, een kijk op de natuur van Bernhard de Vries
- 15 Vervolg van Het weer
- 16 Een portret van.../ Boswachters van Staatsbosbeheer
- 17 Stikstofdossier en milleugroepen
- 18 Bestuur en werkgroepen

Inleveren kopij

U kunt te allen tijde kopij inleveren.

Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden.

Graag foto's apart inleveren als JPG-bestand.

Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen

Bij de voorpagina

Willemsdijk, Rheezerveen

Foto: Bert Jonkhans

Nieuwe machtiging

Datum: oktober 2022

Betreft: Wijziging in het innen van de contributie.

Geacht lid van IVN Hardenberg Gramsbergen,

In de ledenadministratie van IVN Hardenberg Gramsbergen staat u geregistreerd als gewoon lid of als huisgenoot lid. De jaarlijkse contributie wordt d.m.v. een door u getekende machtiging geïnd, waarop door onze penningmeester vervolgens weer, namens onze regio, per lid een afdracht naar landelijk IVN wordt overgemaakt.

Zeker in een tijd waarin het moeilijk is om invulling te geven aan taken en functies binnen het afdelingsbestuur is het zinvol te zoeken naar een manier om processen te vereenvoudigen en daarmee de werkdruk binnen onze afdeling te verlagen.

Het huidige bestuur heeft daarom met het Landelijk Bureau van IVN afgesproken dat de contributiebetaling voortaan met een automatische incasso via het landelijk systeem kan gaan plaatsvinden. De contributie die u via het Landelijk Bureau gaat betalen blijft gelijk aan het huidige bedrag en wordt jaarlijks met onze afdeling verrekend. Voor u verandert er dus nauwelijks iets, en het neemt ons als afdelingsbestuur veel werk uit handen. Het Landelijk Bureau biedt dit centraal incasseren als nieuwe service aan en meerdere IVN-afdelingen maken er reeds naar volle tevredenheid gebruik van.

Wat moet u doen?

Zonder uw hulp kunnen we niet op dit nieuwe systeem overstappen. Om een automatische incasso via de bank uit te mogen voeren, moeten wij namelijk in bezit zijn van een ondertekende machtiging. Dit formulier inclusief nadere toelichting is of wordt u via de mail toegestuurd. We vragen u de machtiging in te vullen en **ondertekend** terug te sturen. Per post kan dat naar: IVN Hardenberg Gramsbergen, t.a.v. B. Haring, Lisdodde 24, 7772 MR Hardenberg. S.v.p. zelf een kopie bij uw administratie bewaren. U mag de ingevulde machtiging ook scannen of fotograferen en daarna e-mailen naar ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Wilt u om bepaalde reden geen automatische incasso afgeven, dan zal u een digitale factuur ontvangen met het verzoek om het bedrag zelf over te maken onder vermelding van het factuurnummer.

Om kosten en het milieu te besparen worden facturen alleen per e-mail verstuurd. Indien we nog niet beschikken over uw e-mailadres, wilt u dat dan aan ons doorgeven? U kunt een e-mailsturen naar ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Als er nog vragen zijn over deze procedure, dan horen we deze graag. We hopen van harte dat we met uw hulp kunnen overgaan op het betalen van de IVN-contributie met een automatische incasso!

Met vriendelijke groet, namens het afdelingsbestuur Bertil Haring, penningmeester.

Jaap Muilwijk

Activiteiten IVN

Naast de activiteiten binnen de verschillende werkgroepen is er binnen het gidsenoverleg ook gesproken over het organiseren van andere activiteiten/excursies binnen onze afdeling.

Er zijn meerdere suggesties en ideeën genoemd die (nog) niet in een jaarschema zijn opgenomen. Het betreft excursies en lezingen. Voor nu is afgesproken dat activiteiten via de nieuwsbrief/mail bekend gemaakt worden. Recent is dat bij de excursie in september misgegaan. Daarvoor excuus. De nieuwsbrief of de IVN-mail zal bij de communicatie een prominente rol gaan krijgen. Verder worden activiteiten, mits geaccepteerd door de redactie, aangekondigd in De Toren en op de kabelkrant van omroep NOOS.

En terwijl ik dit schrijf komt ook het bericht over de excursie van zaterdag as binnen via De Koppel!!

Voor vragen of suggesties kunt u onderstaand email-adres gebruiken.

jacobpmuilwijk@gmail.com

Namens het bestuur,

Jaap Muilwijk

NB:

Van de leden van onze afdeling ontbreken er bij het secretariaat nog 41 emailadressen.

Als u nog geen mail ontvangen heeft graag uw e-mailadres doorgeven aan het secretariaat.

lisser.jeroen@gmail.com

Jubilarissen

Tijdens de algemene ledenvergadering op 17 mei 2022, waarbij tussen de dertig en veertig leden aanwezig waren hebben we geruime tijd stil gestaan bij de nieuwe lichting jubilarissen. Als een vereniging meer dan 25 jaar bestaat ligt het voor de hand dat er jaarlijks een aantal leden in het zonnetje gezet wordt vanwege het feit dat ze al 25 jaar, ononderbroken trouw lid zijn van onze IVN-afdeling.

Dankzij hun inzet en bijdrage op welke manier dan ook, heeft het belang van natuur en leefomgeving voor velen in en om Hardenberg een diepere betekenis gekregen.

Even speciale aandacht hiervoor is meer dan terecht.

In 2022 25 jaar lid!:

De dames Arendshorst, Houwing, Ter Wijlen, Neutel, en de heren Neutel, Wijnbergen, Tromp, Smit, Heijink en Gerrits.

Dank voor jullie bijdrage!!!
Hulde!!

Jaap Muilwijk.

De jubilarissen.

Vlnr: Mevr. Arendshorst, Dhr. Tromp, Dhr. Hijink,
Mevr. Houwing en Mevr. Ter Wijlen.
Niet aanwezig: Dhr. Smid.

Freek Gerrits

Dhr. Wijnbergen

Mieke Neutel

Harry Neutel

Belofte aan Wiebe ingelost.

In De Toren van 6 juli 2022 zagen we het volgende stukje:

Op een verstilde plek in boswachterij de Oldemeijer, aan de rand van een hemelwaterplas, is een belofte van Staatsbosbeheer ingelost. De 88-jarige Wiebe Tolman kreeg eerder een herinneringsbankje aangeboden ter ere van het 25 jaar leiding geven aan de IVN- natuurwerkgroep Hardenberg- Gramsbergen.

Wiebe Tolman samen met Nico Arkes op het herinneringsbankje.

Samen met de Nico Arkes, boswachter van Staatsbosbeheer, is een geschikte plek gezocht en gevonden. Nico Arkes sprak Wiebe, vergezeld van zoon en dochter, toe in lovende woorden en dankte hem voor 25 jaar leiding geven aan de natuurwerkgroep Hardenberg- Gramsbergen. Het bankje is door de leden van de werkgroep geplaatst aan het onverharde gedeelte van de Oldemeijerweg, slechts 200 meter verwijderd van het startpunt van de rode wandelroute. Een plek om in alle rust te genieten van hetgeen Staatsbos te bieden heeft en waar de werkgroep geregeld de handen uit de mouwen steekt om het idyllische plekje, een hemelwaterplas omgeven door heide met uitzicht en zicht op loof- en naaldbos, te behouden. Het is een plek zijn waar Wiebe Tolman regelmatig zal terugkeren om te mijmeren over al het werk dat hij in en voor de natuur heeft verricht. Een plaquette met opschrift wordt nog op het bankje aangebracht als een blijvende herinnering aan deze natuurman in hart en nieren.

Weetje

De appelvink

(*Coccothraustes coccothraustes*)

Appelvink. Foto: Pixabay

De grootste van de vinkensoorten is de appelvink. Moeilijk waar te nemen door zijn onopvallende gedrag en het feit dat hij zich meestal hoog in de bomen ophoudt. Ook zijn onopvallende geluid draagt er aan bij dat hij minder vaak te zien is. Maar is hij wel te zien dan vallen er direct een aantal bijzonderheden op. In de eerste plaats de dikke kegelvormige snavel. In combinatie met zijn goed ontwikkelde kaakspieren kan de vogel daarmee een drukkracht uitoefenen van maar liefst 50 kilogram. Hij kan daarmee zelfs kersenspitten kraken. Dit heeft hem in zowel binnen- als buitenland aparte namen opgeleverd. Het Duitse kernbeisser evenals het Franse gros-bec duiden daar op, maar ook de namen uit verschillende regio's in eigen land, zoals dikbek, botbek, kernbijter en steenkraker.

Ook opvallend is dat deze vinkensoort naar verhouding een korte staart heeft. Bij opvliegen valt de witte band in de staart op.

Met de snavel van de man appelvink is ook nog iets bijzonders aan de hand. Buiten de broedtijd is de snavel lichtgrijs, maar in de broedtijd kleurt deze diep donkerblauw.

De appelvink is van oorsprong een bosvogel, maar de laatste jaren waagt hij zich steeds meer onder de mensen. Zelf heb ik de vogel meerdere keren waargenomen in de singel rond Clara Feyoena Heem. Ook kreeg ik vanuit het stadsgedeelte van de Gramsbergerweg een melding dat de appelvink daar in de tuin op een voertafel werd waargenomen. De vogel deed zich daar samen met enige groenlingen te goed aan zonnepitten.

Wiebe Tolman.

Herfst

De lucht breekt open, een warm zonnetje maakt het fietsen behaaglijk. De bermten worden ontsierd door blikjes, lege sap pakken en frietbakjes. Jammer dat daar weinig verandering in komt. We willen ons plezier niet bederven op deze fraaie herfstdag en fietsen richting bos en uitgebloeide heide. De Beerzerhooiweg is zo'n rustige weg waar we wel eens reeën tegen kwamen en onbewust kijken we naar links, het nieuwe stuk natuur waar normaal meertjes met water te zien zijn. Alles is opgedroogd maar wat een verrassing en we stoppen even, enkele tientallen geiten met fraaie horens lopen te grazen of liggen een dutje te doen tussen de struiken. Sommige kijken naar ons en komen ons tegemoet, fijn dat er een tijdelijk hek tussen zit. Helaas is er een stuk hek omgeduwd en nu maar hopen dat de geiten dat niet in de gaten hebben. Verderop komen we bij het bos en zetten onze fietsen tegen het hek en lopen een kleine route. De herfstgeur komt je tegemoet na een kleine regenbui en de zonnestralen schijnen door de gekleurde bomenkruinen over het pad. Sommige bomen zijn nog best groen maar er ligt een dik bladertapijt zodat je de wortels bijna niet kan zien, oppassen waar je loopt is wel handig. De herfst is een mooi seizoen, de natuur laat zich van haar beste kant zien en lokt je mee naar buiten om te genieten. Wanneer ik die middag even door de tuin loop en zie dat na die eerste regen de planten en bloemen een laatste bloeispurt zijn begonnen, er toch nog hoop is op herstel. Na die veel te warme en droge zomer ben ik blij dat de herfst begonnen is. We maken nieuwe plannen voor volgend jaar, meer inheemse bloemen en stuiken in de tuin. De herfst is daar een goed seizoen voor.

Buitengroetjes Jacqueline.

Verslag van de nachtvlinderavond

Op vrijdag 2 september hebben we als insectenwerkgroep een nachtvlinderavond speciaal voor leden georganiseerd. Ondanks dat het kort van tevoren pas bekend gemaakt was, waren we toch nog met 10 enthousiaste mensen.

Tegen half 9 's avonds hebben we de opstellingen opgezet, bestaande uit een wit doek met aan beide zijden een specifieke lamp waar insecten door aangetrokken worden. Naast de veelgebruikte ML-lampen, hadden we ook een LepiLED opgesteld waarmee we ook insecten kunnen aantrekken met de speciaal voor nachtvlinders ontwikkelde lamp die op een powerbank werkt. Hierdoor zijn we ook bezig met duurzamere manieren van nachtvlinderen, aangezien we in natuurgebieden vaak nog gebruik maken van kleine aggregaten om stroom op te wekken.

De temperatuur was zeker aan het begin van de avond nog vrij hoog voor de tijd van het jaar en dat leverde ook al snel de nodige nachtvlinders op. Ook diverse andere insecten als vele mugjes, kevertjes en schietmotten kwamen op het licht af en gingen rustig op het doek zitten. Zoals wel vaker waren de agaathvlinder en het goudvenstertje fraaie soorten die de aandacht trokken. Uiteindelijk koelde het wel redelijk snel af, maar werden er toch nog 34 verschillende soorten nachtvlinders waargenomen. Niet heel slecht voor deze tijd van het jaar. In mei en juni zijn er echter veel meer verschillende soorten die vliegen en hebben we als insectenwerkgroep heel soms wel avonden met meer dan 200 verschillende soorten.

Ook werken we als Insectenwerkgroep samen met andere werkgroepen van het IVN in Overijssel en Gelderland om van elkaar te leren en ook in andere gebieden te mogen nachtvlinderen. Daarbij zien we soms zelfs wel soorten die nog maar een paar keer in Nederland zijn gezien. Zoals toen we eind mei een **Mistpalpmot** ontdekten bij Deventer in de buurt, terwijl er maar een handjevol mensen de soort in Nederland hebben mogen aanschouwen. In de gemeente Hardenberg hebben we dit jaar bij in de Vloelvelden bij de Krim mogen nachtvlinderen en ook inventariseren we in opdracht van Staatsbosbeheer al enkele jaren tussen maart en oktober elke maand in de Rheezermaten. Daarbij letten we speciaal op de Triangelbladroller, een soort die een bronpopulatie lijkt te hebben in de Rheezermaten. Deze zeer zeldzame nachtvlinder is na de ontdekking in de Rheezermaten in de afgelopen jaren ook gezien langs de Vecht in de richting van Gramsbergen en ook richting Dalfsen opgedoken. Maar in de rest van het land komt de nachtvlinder niet voor. Dat maakt het voor ons extra interessant om deze soort goed te blijven volgen en door een jaarlijkse gerichte zoekactie naar de soort in diverse gebieden langs de Vecht helpen we ook mee in de bescherming van de soort en daarmee ook voor het behoud van vele andere insecten.

Jari Kampjes

Buxusmotvlinder.
Foto: Jan van Hoek

Goudgele boorder
Foto: Jari Kampjes

Werkgroep landschapsonderhoud

Het broedseizoen, de periode tussen 15 maart en 15 juli, gebruikt de werkgroep om zich te richten op andere bezigheden. In het broedseizoen mogen namelijk nesten, eieren en broedende vogels niet worden verstoord. Er moet gewacht worden tot de vogels het nest hebben verlaten.

Er kunnen dus geen werkzaamheden worden uitgevoerd in het bos. We hebben in de zomerperiode ons terrein, de schuren en de zitruimte onder handen genomen. De werkplek, waar hout gezaagd en gekloofd wordt, is deels voorzien van andere bestrating. Een laag budget werk door tweedehands en gratis tegels. De inrichting van de materiaalopslag is herzien, zodat alle gereedschap veilig en geordend kan worden opgeborgen. Een grotere klus was het schuren en schilderen van de gebouwtjes. Onder tropische omstandigheden is dit veelal gebeurd. Het resultaat is heel bevredigend. De schuren zien er weer netjes uit en het schilderwerk kan zeker een flinke periode mee. Onze aanhangwagen voldeed niet meer aan de veiligheidseisen. Dankzij de opbrengst van het verkoop van stookhout kon er een nieuwe aangeschaft worden. Werken met goed materiaal en veiligheid voor alle medewerkers staat namelijk voorop.

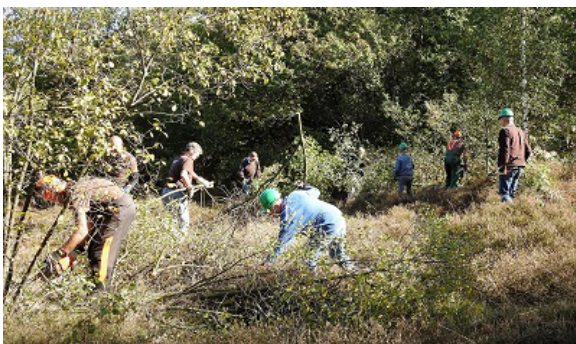
In de koppeltuinen zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd. Houtopslag rond de waterpartijen is verwijderd, de looppaden zijn vrij gemaakt van begroeiing, veldjes gecreëerd voor de activiteiten van de Koppel en de meidoornhaag rondom de moestuinen heeft een grondige knipbeurt ondergaan.

In het gemeentebos is het heideveld grondig onder handen genomen. De randen zijn vrij gemaakt van houtopslag en braamstruiken en alle zaailingen van vogelkers, berk, beuk, grove den, fijnspar e.d. zijn rigoureus verwijderd opdat de heide weer heide kan zijn. Tevens zijn de paden, die dicht dreigden te groeien opgeschoond en invasieve houtsoorten verwijderd.

Een heel dankbare klus was het onder handen nemen van de heide aan de Grote Beltenweg. Er werd een overwoekerd gebied aangetroffen met een zich opdringend bos grotendeels bestaand uit vogelkers. Met inzet van al ons materiaal is er gedurende een groot aantal weken met man en macht gewerkt. De heide oogt weer fraai en lijkt groter door het op-snoeien van de bosranden. De paden rondom zijn begaanbaar gemaakt, zodat ook de wandelaars kunnen genieten van dit mooie stukje natuur. De komende periode wordt benut om invasieve boomsoorten te verwijderen uit percelen van onze opdrachtgevers. Het hout dat hierbij vrijkomt bieden we, zoals altijd, te koop aan. We merken dat de energiecrisis hier effect op heeft, want er is momenteel veel vraag naar. Afhandeling vindt plaats op volgorde van binnenkomst van een bestelling en zolang de voorraad strekt.

Onze groep is niet alleen betrokken bij de natuur, maar heeft ook oog voor gebeurtenissen waardoor mensen erg getroffen worden. De wandaad die in Oekraïne is en wordt gepleegd is daar een voorbeeld van. We hebben € 500,00 geschonken voor de hulp aan hen.

Tekst en foto's: Werkgroep

Give them a brake

Uit onderzoek blijkt dat september en oktober de maanden zijn met de meeste verkeersslachtoffers. Dat de piek in deze maanden valt komt voornamelijk doordat jonge dieren op zoek gaan naar een eigen leefgebied. Hierdoor moeten ze grote afstanden afleggen en vele wegen oversteken wat de kans op aanrijdingen vergroot.

In andere maanden zorgt juist de paarperiode, het verzetten van de klok en droogte voor een toename aan verkeersslachtoffers. Bunzing mannetjes krijgen bijvoorbeeld in hun verre zoektocht naar een partner vaak een onfortuinlijk einde. Door het naar voren zetten van de klok valt de trek van dieren en trek van mensen naar werk tegelijk, met alle gevolgen van dien. En dan nog te zwijgen over alle dieren die verder moeten lopen om voedsel in de vorm van insecten of regenwormen te kunnen vinden in droge zomers.

Je kunt op verschillende manieren bijdragen aan het verminderen van verkeersslachtoffers. Zo kun je de eerste 10 dagen na het vooruit zetten van de klok extra alerter zijn in de auto en rustig rijden. Überhaupt is het verstandig om extra voorzichtig te rijden in het donker. Let bijvoorbeeld op reflecterende ogen in de berm. En houd je aan de snelheid, vooral bij oversteekplaatsen voor wild.

Wat je ook kunt doen is gegevens aanleveren. Door waarnemingen in te voeren kunnen knelpunten mogelijk opgelost worden. Dit doet men bijvoorbeeld door rasters en faunatunnels aan te leggen.

Op waarneming.nl zijn alle soorten verkeersslachtoffers in te voeren. Van merels tot wolven en van padden tot ring-slangen. Voor bepaalde dieren is een speciaal meldpunt. Stichting Das&Vecht is hier een van. Verkeersslachtoffers in de vorm van dassen, otters en boommarters kunnen hier gemeld worden. Dit is belangrijk om verschillende redenen. Voor dassen kunnen zo knelpunten verholpen worden, nieuwe burchten in de buurt gevonden worden en jongen gered worden als het verkeersslachtoffer een zogend vrouwtje is. Voor otters zijn ook meldingen van dode zogende vrouwtje van belang om jongen te kunnen redden, maar ook vanwege hun DNA. Er is namelijk een Nederlandse database waar alle otters in staan. Door een DNA monster af te nemen kan worden bepaald waar de otter vandaan komt. Tot slot is het voor boommarters van belang omdat het een soort is die niet vaak wordt waargenomen. Een verkeersslachtoffer kan dan aantonen dat boommarters bepaalde delen van Nederland heeft bereikt of dat aantallen toenemen. Zo werd de eerste boommartar binnen de ring van Amsterdam niet levend aangetroffen maar als verkeersslachtoffer. Op de site van Das&Vecht zijn de contactgegevens te vinden om deze drie soorten verkeersslachtoffers door te geven. Dus zie je er een liggen in het Vechtdal of in de directe omgeving? Schroom niet om te bellen. Rij je juist groot wild aan zoals een ree of wolf? Stop dan direct en bel de politie. Die zullen je verder helpen met mogelijke schade en het afvoeren van het dier.

Hoewel een dood dier zien nooit leuk is kun je wel helpen dit te veranderen door zelf voorzichtig te doen en gegevens te verzamelen. Zo gaat uiteindelijk het aantal slachtoffers omlaag. Of zoals de Engelsen zeggen: Give them a brake.

Tekst en foto: Thirza Wesselink

Welkom

Onze nieuwe IVN-leden

Anneke Kamphuis, Rheezerveen

Workshop: Een levende tuin maak je zelf!

Deel 3

Zoals beloofd nog wat informatie over de Workshop "Een levende tuin maak je zelf", die Gert Diepeveen en Peter Fleurke alweer een jaar geleden hebben georganiseerd in de tuinen van Mien Ruys,

In de beide vorige De Hommels ging het over vogels in de tuin en over de basis van een levende tuin, nl. een gezonde bodem.

Belangrijk voor een levende tuin zijn de 3 v's, voedsel, veiligheid en voortplanting.
Nu nog wat informatie over planten en insecten in de tuin.

Bijen

Hoe maak je je tuin bij-vriendelijk? Bloemen en bijen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Voor bijen is het belangrijk dat in een tuin een verscheidenheid aan planten aanwezig is, die niet allemaal tegelijk bloeien. Daardoor kunnen bijen doorlopend verschillende soorten stuifmeel verzamelen (voedsel).

Er zijn veel verschillende soorten bijen, die allemaal op andere plekken nestelen zoals in de grond, op dood hout, in planten stengels, in slakkenhuizen of muizenholletjes (voortplanting)

Je kunt bijen een plek geven door veel verschillende soorten (vooral inheemse) bloemen te planten. Hagen, struiken, planten en gazons geven de wilde bijen een grotere kans op overleving. (veiligheid).

Planten

Hoe beter planten bij jouw tuin passen, hoe gezonder en sterker ze zullen zijn. Als planten op de juiste plek staan, hebben ze minder onderhoud en water nodig. Kijk goed wat zonnige en schaduwrijke plekken zijn, voordat je planten koopt. Kies voor planten die niet veel water nodig hebben. Kies voor plantensoorten die van nature in Nederland voorkomen (inheemse planten), deze zijn beter voor de natuur.

Biodiversiteit

Een groene tuin met veel groen is aantrekkelijk voor allerlei beestjes. Deze beestjes ontdekken je tuin vanzelf wanneer je zorgt voor een natuurlijke tuinafscheiding (zoals een groene haag) en wanneer je zorgt

voor voldoende voedsel, schuilplekken en nestmogelijkheden.

Verschillende dieren helpen je tuin gezond en vrij van plagen te houden. Kikkers, padden, egels en vogels doen zich tegoed aan slakken. Lieveheersbeestjes eten graag bladluizen.

Mieren ruimen de omgeving op en eten (dode) insecten en andere bodemdieren.

Wespen zijn ook heel nuttige insecten: ze eten vliegen en muggen. Een nest van 6.000 wespen kan zo in één week een 500.000 vliegen en zo'n 130.000 muggen vangen. Koester deze wespen dus, zolang ze geen overlast bezorgen.

Peter Fleurke.

Rots en Water
programma

Zorgen

je kind wordt gepest, gaat met buikpijn naar school
of is niet weerbaar genoeg, trainingen in kleine groepen
of individueel.
Start op elk gewenst moment op verschillende locaties in
de regio of bij u op school.

■ weerbaarheid ■ zelfvertrouwen ■ grenzen stellen

Stavast
COACHING

Michiel Stolper
06-162 43 443
info@stavastcoaching.nl
www.stavastcoaching.nl

NATUURLIJK LEZEN !

Een rubriek met mooie boeken, dikke en dunne boeken, kinderboeken, oud en nieuw, door Aart Bentsink

Helaas kunnen wij i.v.m. auteursrechten geen afbeeldingen plaatsen bij de boeken.

Diverse Auteurs: De gevleugelde geschiedenis van Nederland

De gevleugelde geschiedenis van Nederland is voer voor iedere vogel- en geschiedenisliehebber. Nederlandse historici schrijven over het eeuwenoude verbond tussen de Nederlanders en hun vogels.

Vogels spelen soms een onverwachte rol in de menselijke geschiedenis en mensen spelen vaak een bijzondere rol in de geschiedenis van vogels. In Gevleugelde geschiedenis van Nederland kijken meer dan dertig auteurs, onder wie toonaangevende historici, met andere ogen, vol verwondering, naar vogels en geschiedenis. Van de vroegste vogelfossielen die zijn teruggevonden in de Limburgse mergel, de introductie van het gebraden kippetje door de Romeinen en het met ganzenveer genoteerde 'hebban olla vogala' tot de papegaai van Johan de Witt, het overzeese drama van de dodo, de vogelliefde van Van Gogh en vogelen als nationale covidhobby – ieder verhaal ontsluit weer een nieuwe episode in het eeuwenoude verbond tussen de Nederlanders en hun vogels.

Uitgever: Ambo / Athos
ISBN: 9789026357756
Prijs: € 35,-

Habe Hettema: Een gruttoparadijs

Het nietige Idzega, een dorp met pakweg 25 inwoners aan een doodlopende weg in de Friese Zuidwesthoek, staat centraal in dit boek over de grutto. Wat zich hier afspeelt, is illustratief voor alles wat in ons land op het gebied van weidevogelbescherming gebeurt.

Boeren, in coöperatieverband, stemmen hun werk af op het behoud van de grutto, daarbij geholpen door vrijwilligers. Het op de markt brengen van 'gruttozuivel' kwam hier van de grond. Vogelbescherming Nederland doet mee en Staatsbosbeheer schept in twee reservaten gunstige voorwaarden voor de vogels. Wetenschappers van Rijksuniversiteit Groningen volgen bovendien de grutto's van Idzega om aanbevelingen te kunnen doen voor succesvolle bescherming. Werkelijk alles wordt uit de kast gehaald. Maar is het genoeg? Halbe Hettema volgde decennialang als natuurjournalist de lotgevallen van de grutto. Hij reisde de vogel achterna, van de broedgebieden in eigen omgeving tot aan de winterverblijfplaatsen in Senegal en Portugal, en schreef daar talloze reportages over. Al in 2004 verscheen zijn boek Grondrecht voor de grutto.

Uitgever: KNNV
ISBN: 9789050118767
Prijs: 22,50

Rob Bijlsma: De geur van het bos.

Een halve eeuw al struint vogelaar Rob Bijlsma door het bos en over de hei en doet hij onderzoek naar vogels in Nederland en Afrika. Tijdens zijn zwerftochten heeft hij altijd een verrekijker om de nek en een opschrijfboekje bij de hand, waarin hij consequent en nauwkeurig observaties en metingen noteert.

Allicht dat deze over vogels gaan, maar niet alleen. Ook het landschap, het klimaat en het weer, fenologie, bomen en boomtoppen, zaadzetting, muizen en insecten ontsnappen niet aan zijn nieuwsgierige en onderzoekende geest en smeken erom voorzien te worden van ecologische en evolutionaire achtergronden. De geur van het bos is een lofzang op het veldwerk en bevat een thematische bundeling van alles waar Bijlsma al jaren onderzoek naar doet en over schrijft. Vijftig jaar meeslepende beschrijvende wetenschap, of, zoals Rob Bijlsma zelf zegt: 'Een leven lang spelen in de zandbak'.

Uitgever: Atlas Contact
ISBN: 9789045046662
Prijs: 29,99

Lekker lezen voor kinderen

Bart Vos: Ruby's safari

'Voor een safari hoef je niet naar de savanne.' Dat is Ruby's motto. In het park om de hoek zit veel meer wild dan je denkt. En dat laat ze je zien. In Ruby's safari gaat het vrolijke meisje Ruby Vos op zoek naar de vijf mooiste vogels van de stad.

Onderweg ontdekt ze nog veel meer mooie vogels en dat is haar bijvangst. Van boomkruiper tot boomkruiper en van roodborst tot blauwborst. Ruby Vos is supernieuwsgierig naar de dieren en de natuur om haar heen. De Vos is los! Ze wil precies uitvogelen waarom de ene vogel gaten boort in een boom, terwijl de ander ze weer dicht metselt. Dat en nog veel meer vindt ze uit in Ruby's safari!

Kinderen ontdekken de natuur in de stad.
De Big five en andere mooie vogels in de stad.
Rijk geïllustreerd.
Voor kinderen vanaf 8 jaar.

Uitgever: KNNV
ISBN: 9789050118651
Prijs: 14,95

De redactie zoekt

Een enthousiast en betrokken collega voor de redactie van De Hommel. Bel 0523-250893 of mail naar: dehommel@ivnhardenberg.nl

Het weer

Ja, beste lezer, het gaat alweer over het weer. Wonderlijk dat een woordje van vier letters zoveel facetten heeft. Dit stukje tekst komt voort uit de belevenissen van plantensociologen, zoologen en mycologen. U zult ook benieuwd zijn naar aspecten van de huidige klimaatverandering.

In het veld vindt u dikwijls aanpassingen aan extremen zoals de Zandloopkever die bij warm weer op hoge pootjes loopt en bv koudbloedige reptielen die juist de warmte opzoeken en mensen die een airco aanschaffen.

Als u in een heideschraal terrein oplet zult u zien hoe vochtig-koele plekjes andere planten en mossen hebben dan droge warme plekjes. Vochtig tot nat leven alle soorten die 'moeras' in hun naam, hebben maar ook vele andere zoals **veenmossen** (*Sphagna*). Droog levende soorten vindt u vooral in gezelschappen met **Ruighaarmos**, diverse soorten **Cladonia** en **Buntgras**. Het onderscheid tussen klimaatsoorten gaat nog verder (veel verder).

Als u kunt, zult u bij heet weer de schaduw zoeken of andere verkoeling; bij koud weer zoekt u beschutting. Vele organismen overleven ook door zo te kiezen. Vele natuurfilms hebben dit fantastisch geïllustreerd. Dat dit ook geldt voor cryptogamen (mossen, korstmossen, schimmels en paddenstoelen) is nog niet algemeen bekend.

Vaak zijn dat keuzes op een micro-schaal. Micro-plantgezelschappen zijn vaak duidelijk herkenbaar; vooral daar waar noord- en zuidkant duidelijk zijn afgeschermd. Dichte bosjes, boomstammen, heuveltjes, muurtjes. Zie figuur uit "Microklimaat, vegetatie en fauna".

Tijdens mijn werk voor Prof. Dr. J J Barkman, in Biologisch Station Wijster verrichtte ik veel metingen van de microklimaatverschillen. Dat ging met provisorische logge apparaten met aanvechtbare resultaten maar al doende leverde dat toch inzicht op. Samen met Dr. Ph Stoutjesdijk te Heteren lukte het om conclusies en aanbevelingen in 1987 voor verder onderzoek te publiceren.

De figuur schetst omstandigheden die u zelf ook kunt ontdekken bij elke wandeling. Boomstammen hebben vaak een grijslichtgroen poeder op de zijde waar weinig neerslag terecht komt. Ook aarden walletjes en konijnenholen die overhellen hebben het. Het is de **Korstmos Gewone poederkorst** (*Lepraria incana*). Als u op rieten daken let kunt u zien waar veel schaduw is (mossen) en waar de zon op brandt (korstmossen).

Op zandduinen ziet u ook duidelijke vegetatieverschillen.

Ook schimmels en paddenstoelen zeggen iets over het weer. Afgelopen zomer vonden we vooral paddenstoelen met witte hoeden. Die houden het tenminste een dagje uit bij zonneschijn. Trouwens een daarvan **De Bleke Franjehoed**, had zich verschanst op een klein schaduwplekje met **Paraplutjesmos**. De **Amanieten**, **Champignons** en vele andere, zie je soms wel heel vroeg in 't jaar; die kunnen hun kostbare vrucht, de rijpende sporen, beschermen met hun ring, het velum partiale. Dat velum opent pas als de sporen rijp zijn.

Cantharellen verschijnen vooral na natte zomers; evenals een aantal **gordijnzwammen**

Champignons verschijnen niet zelden al in de nazomer. Ze kunnen vrij goed tegen droog weer. Opvallend is het dat in de nazomer eikenbos eerder zijn samenwerkers (zgn. mycorrhiza paddenstoelen) laat zien dan een sparrenbos. Een loofbos ontwaakt vroeger in de lente dan een altijd-koude naaldbos. Onder kaal loofhout warmt de bodem het eerst op vandaar het verschijnen van de vroegbloeiërs.

Dennenslijmkop verschijnt pas na nachtvorst en in heideschraal terrein. De dikke slijmlaag op de hoed en steel beschermen hem tegen vorst. De **Koeienboleet** heeft evenals andere **Leccinums** ook een slijmlaag en die beschermt de boleten juist tegen uitdroging. Een truck die ook bij **Gordijnzwammen**, **Wasplaten** en **Mycena's** toepassing vindt.

Gordijnzwammen houden niet van droogte en wel van vochtig weer; ze wachten dus tot het hoogseizoen.

Hangkommetjes groeien vooral op hangende dode twijgjes van Wilgen. Je vindt ze jaarrond. Wel zijn ze bij droogte ineen geschrompeld; dezelfde overlevingstactiek als **Taailingen**. Gewoon in elkaar krimpen en wachten op beter weer.

Inktzwammen. Als je een inktzwammetje vindt moet je eigenlijk direct naar huis om het tere dingetje microscopisch te bestuderen. Er zijn vele soorten en de meeste "verinkten" in korte tijd. De sporen zitten in "de inkt".

Kaalkopjes zijn onopvallende kleine paddenstoeltjes en het Zandkaalkopje vind je juist als je niets verwacht tijdens een mooi weekje in de winter. Verse exemplaren zijn wat kleverig op de hoed. Er zijn meer soorten, o a oranje schijfzwammetjes, die op de warme zandige plekken komen als het winter is.

Leemhoeden zijn niet zelden vroeg in het voorseizoen. Een soort is er zelfs naar genoemd: *Agrocybe praecox* (Vroege leemhoed).

Mosklokjes zijn tere paddenstoeltjes die lijken op **Mycena's** maar geheel (licht)bruin zijn. Ze komen pas voluit als er voldoende regen op de mossen valt in het naseizoen. Alleen de moerasbewonende soorten vind je 's zomers.

Mestbewoners zijn zeer veelvormig maar een ding hebben ze gemeen: de sporen zijn dikwandig en bestand tegen maagsappen van de graseters. Ze groeien zolang de mest nat genoeg is.

Mycena's zijn er in vele vormen, alle met witte sporen. Soorten met tere hoedjes komen in de late herfst. Steviger soorten komen al vroeg en slijmige soorten overleven zelfs de nachtvorst

Oorzwammetjes hebben alleen maar wat dons op de hoed of wat slijm op en in de hoed maar ze houden het bij koud weer lang vol.

Parasieten passen zich aan hun gastheer of gastvrouw. De meeste vind je aan het einde van het groeiseizoen. **Schorszwammetjes** zijn talrijk en ook teer of juist heel stevig. De stevige kunnen zomer en winter present blijven. De kwetsbare tere soorten moeten vaak wachten op voldoende regen. Stinkzwammen moeten de sporenverspreiding krijgen door vliegen en andere insecten. Ze zijn dus te zien, en ruiken, van nazomer tot herfst.

Taailingen kunnen al vroeg talrijk zijn maar ze zijn bij droogte niet te zien omdat ze dan verschrompelen. Tijdens en direct na een regenbui vind je ze dan soms bij honderdtallen.

Trechterzwammen verschillen. Stevige komen vroeg maar niet alle slappe soorten komen laat. De **Gestreepte trechterzwam** komt het liefst, onder Den, in het late naseizoen en dan vaak bij honderden.

Trilzwammen leven vaak parasitisch en dus laat. Je vindt bv de **Gele trilzwam** vaak in de winter onder eiken waar hij hoog in de kruin de **Eikenschorszwam** heeft leeggezogen.

Stuifzwammen zijn meer behoudende types en niet bepaald extrovert. Nee, de sporen houdt je zo lang mogelijk vast. Je verdeelt de afgifte over een langere periode. Sommige bovisten laten zich zelfs door de wind vervoeren om het nageslacht zo veel mogelijk kansen te geven. U zult begrijpen dat deze strategie zelfs in droge klimaten succesvol is.

Vezelkoppen hebben rustieke vezeldakjes of wat slijm. Ze verdragen soms zomers weer. Het gaat met hen als "Regen is fijn maar ik wil niet nat worden." Ook bij totaal andere soorten bespeur je dat gedrag. Bijvoorbeeld de **Koraalspoorstekelzwam** groeit alleen daar waar het hout voldoende oud en vochtig is en waar zo veel beschutting is dat de regen het plekje niet bereikt.

Vlekplaten groeien doorgaans op mest (behalve de **Gazonvlekplaat**). De sporen lijken op die van de veel kleinere mestsoorten uit de klasse der **zakjeszwammen**. De sporen zijn dikwandig.

Steeltjeszwammen laten hun, vaak kleine, sporen naar beneden vallen. **Zakjeszwammen** schieten hun doorgaans grotere en dus zwaardere sporen naar boven. Het weer bepaalt wat er daarna mee gebeurt.

Het macroklimaat verandert en soorten die je nu in Zuid Europa vindt komen langzaam naar het noorden Elk jaar is er wel een asielzoeker bij. Een groot voordeel is het dat zo'n nieuwkomer al direct een baan heeft. Wat ook verandert is het seizoen; vroeger was het hoogseizoen in oktober nu in november- december en de verandering kwam het eerst in de kuststreek waar altijd al minder vorstdagen waren. Eigenlijk is dus de toekomst van de natuur in Nederland al af te lezen in zuidelijker kustgebieden.

Bernhard de Vries

Mosklokje

Veenmos

Korstmos

Mycena's

Een portret van....

Je wordt verrast door de fraaie goudgele herfstkleur van de bomen, als je de straat bij Bertil in rijdt. Bertil Haring is hard aan het werk en veegt het bladerentapijt aan de kant, de veegwagen is in aantocht. Ik ben te vroeg maar dat komt goed uit, want er is een storing in huis en die wil hij vanmiddag nog oplossen. Even later zitten we buiten en Bertil begint te vertellen. Hij is in Hengelo geboren en is 67 jaar en heeft één zus. Bertil heeft een fijne jeugd gehad. Na de lagere school ging Bertil naar de mavo en omdat hij graag met mensen wilden werken volgde na de mavo de Sociale Academie. Nadat Bertil 39 jaar bij de Gemeente had gewerkt werd hij gedetacheerd als jobcoach bij de Larcom en dat heeft hij met veel plezier gedaan. De tuin is lekker groen en vol kleur van de vele bloemen, een grote vijver ligt in het midden. Bertil vertelt dat er soms een ijsvogel op bezoek komt. Regelmatig worden we begroet door Jody de Bulgaarse hond, die knus naast Berndien komt zitten en ziet de lekkere koekjes op tafel staan. Bertil is al ruim veertig jaar getrouwd met Berndien en ze hebben drie dochters en twee kleinkinderen. Zelfs de kleinkinderen hebben al interesse in de natuur en Bertil kan dit alleen maar aanmoedigen. Bertil is een druk baasje en is vaak buiten te vinden. Regelmatig aan het werk met de groep van het landschapsonderhoud. Het opschonen van het heideveld bij de Zandstuve en het scheren van de heg bij de Koppel, zijn maar een paar voorbeelden van de vele activiteiten die de groep op zich neemt. Bertil is gek van vogels en volgt ze overal, hij zit in een vogelgroep en ze hebben een app, dit is leuk om te doen. De vele reizen die Bertil met Berndien door heel Europa hebben gemaakt, leverden fraaie ontdekkingen op, van Pelikanen in Spanje bij de Ebrodelta, tot andere bijzondere soorten. Zoals in de Ardèche tijdens een wandeling de vale gieren boven je hoofd cirkelden. Tegenwoordig blijft Bertil dichterbij huis, neem nou de visarend, zomaar in Nederland en deze enorme vogel jaagt een hele groep ganzen uiteen. Er valt hier genoeg te zien en te beleven, zo hebben ze steenmarters in de straat gehad en dat op klaarlichte dag. Helaas had één vandaal het huis van Bertil gevonden en zorgde voor veel overlast. Gelukkig hebben ze de steenmarter kunnen verjagen. Al jaren wonen ze in dit praktische huis met veel groen om hun heen. Bij hun vorige huis hadden ze een enorme moestuin, allerlei groentes werden gewekt in glazen potten zodat je de hele winter voldoende groenten had om van te eten, maar het was heel veel werk. Bertil is ook nog penningmeester van onze vereniging. Een verantwoordelijke bezigheid, waar ook aardig wat vrije tijd in gaat zitten, hij doet het graag maar hoopt dat ooit iemand het stokje van hem over wil nemen.

Maar Bertil is vooral een buitenmens, lekker de natuur in en proberen wat foto's te maken wat er zoal op zijn pad komt. Iedere week wordt er hard gewerkt in het bos of op de heidevelden, de saamhorigheid en gezelligheid onder elkaar is belangrijk voor de toekomst van de natuur. Want zolang er nog mannen zijn binnen het landschap onderhoud, worden er dingen bereikt die er toedoen. Maar Bertil ziet ook dat er veel kapot wordt gemaakt en daar maakt hij zich wel eens boos over. De zinloze vernielingen en vervuiling in de natuur blijft een groot probleem. Nu is er weer de vogelgriep die maakt met name op Texel veel slachtoffers en overal sterven soorten uit.

Gelukkig zijn er ook positieve geluiden, het groener maken van je leefomgeving wordt steeds belangrijker en Bertil hoopt dat dit doorzet. Bertil heeft nog een punt op zijn verlanglijstje staan, samen met Berndien naar één van de Waddeneilanden gaan en dat gaat zeker gebeuren. Achter in de tuin bij de platanen zit ineens een vreemde poes en voor de hond haar in de gaten krijgt rent Bertil met veel gebaren naar achteren want in het slechtste geval rent de hond dwars door alles heen richting de poes. Bertil wil nog één ding zeggen, ga lekker veel naar buiten en doe maar gewoon dan doe je al gek genoeg, en zo is het.

Jacqueline.

De boswachters van Staatsbosbeheer

De boswachters van Staatsbosbeheer hebben weer prachtige wandelingen op de website gezet. Ga wandelen op zo'n boswachterspad en ontdek de kleurrijkste paddenstoelen.

Stikstofdossier en milieugroepen . . .

Overall waar TE voor staat is niet goed, behalve tehuis en tevreden leerde ik een aantal jaren geleden. Teveel stikstof en dat al over een te lange tijd. IVN als milieugroep wordt lang niet altijd genoemd in dit debat. Hoe staan we er in? Provinciale afdelingen huiveren een beetje om uitspraken te doen.

Hoe heeft het zover kunnen komen? Een Groninger graanboer wist het wel na WO 2. Hij werd minister, jawel Sicco Mansholt (Socialist, een 'rooie'). Na de hongerwinter was het gevoel: dit nooit weer. En onze kersverse minister zal het regelen: kleine boertjes moeten stoppen en de goede boeren moeten groter groeien. Schaalvergroting en vaste prijzen voor graan en zuivel, een goed inkomen voor de boer. Het heeft succes! Productie neemt enorm toe, we hebben over en kunnen exporteren. Ping, ping!

In 1958 gaat Mansholt naar Brussel als Eurocommissaris en zijn politiek wordt uitgerold. In de jaren 70 is er serieuze overproductie: we herinneren ons de boterbergen, melkplassen en graanoverschotten. De boeren produceren wel tegen vaste prijzen, dus meer productie = meer inkomen. Er komt een graandrempel in Europa, maar niet voor soja en tapioca als invoer-veevoer. Dat biedt de boeren op de minder vruchtbare gronden de kans het voer bij de dieren in de schuren te brengen, je hebt geen grond meer nodig! We gaan produceren voor de wereldmarkt. WIR-premies tot wel 35%. Bouwen, bouwen! MAAR: wie blijft met de stront en dus stikstof zitten van al die varkens, kippen, geiten, eenden, koeien?? WIJ dus. En Mansholt ziet in dat hij fout zat . . . en wordt groen. Zijn assistente en liefde werd de grondlegger van 'Die Grünen' in Duitsland en hij steunde dat.

1972: Natuur en Milieu keurt de ontwikkeling af van de zgn Bio-industrie (het woord bestaat dus 50 jaar!)

1984: Minister Braks had de Brabantse boeren behoorlijk geholpen en kwam toen tot de conclusie dat het 'uit de hand liep'. Veel 'slapende vergunningen' konden alsnog worden uitgevoerd, dus nog meer mest. Techniek moest het oplossen!

1994: Sinds 1918 geen KVP-AR-CDA landbouwminister, maar Jozias van Aartsen (VVD). Nota 'Dynamiek en Vernieuwing': Krimp de veestapel in! Boerenreactie: 'Dynamiet en Vernieling' Geen krimp, maar innovatie: mestinjectie, luchtwassers en de boer gaat door.

De supermarkten gingen scherper inkopen om eigen winsten te vergroten en de banken (RABO) stimuleerden de schaalvergroting. Nederland blijft met nog meer shit zitten, top-stikstofuitstoter van Europa! Milieugroepen waarschuwen in het ene rapport na het andere voor de vervuiling en dramatische afname van de biodiversiteit en waterkwaliteit. Insectenstand daalt met 75%.

De overheid heeft al jaren lang de regie uit handen gegeven aan 'de markt'. Alle partijen stellen hun eigen belang voorop, banken willen geld verdienen, supermarkten willen de goedkoopste zijn, machines worden supergroot. Bij vaste lage prijzen kunnen boeren alleen maar iets verdienen door meer te leveren, met als gevolg nog meer mest. Dat moet wel fout lopen en dat doet het dus ook. Verkeer en bepaalde industrieën doen ook volop mee aan de stikstofuitstoot.

2019: De Raad van State spreekt uit dat de stikstofplannen 'volstrekt onvoldoende' zijn. Met technische innovaties redden we het niet. 'Halveer de veestapel' (D66) was de lont in het kruitvat. Alle bedrijven die verdienen aan de boer steunen de protesten met geld, middelen (en Vlaggen?). De nieuwe minister moet met zijn 'Perspectiefbrief' de boer weer vertrouwen in de toekomst geven. Boeren zitten klem tussen leveranciers en afnemers. De supermarkten moeten wel goedkoop inkopen om stuntaanbiedingen te kunnen presenteren. Maar iemand betaalt de prijs! De klant lacht, de boer staat het huilen nader. De supermarkten zeggen tegen Remkes dat zij geen rol spelen in het stikstofconflict. Daar denken veel boeren anders over. En de (RABO)banken kijken schouderophalend de andere kant op. Maar wat is het perspectief voor natuur en biodiversiteit??

Het zijn duivelse dilemma's voor de nieuwe minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Door 10 Milieuorganisaties is een rapport aangeboden 'Benut stikstofcrisis als kans voor natuur en alle Nederlanders'. Het rapport is te vinden op de site: www.milieudefensie.nl

Jullie zien daarbij het IVN niet apart genoemd, we worden vertegenwoordigd door de Natuur en Milieufederaties.

Welke rol spelen we zelf in het geheel? Vliegen we af op de goedkoopste aanbiedingen? Toch minder vlees eten? Geen vliegvakanties? Zoeken we de boerderijwinkels op? Iets duurder, maar een stuk verser. Zonder supermarkt kan het bijna niet, maar wees kieskeurig! En geniet ondertussen van alles wat er nog wel is. Ben je buiten? Dan hoeft de verwarming niet zo hoog.

Laten we naar elkaar omzien en samen werken aan betere tijden.

Jan van Hoek

Het bestuur

IVN HARDENBERG-GRAMSBERGEN

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur

Voorzitter / dagelijks bestuur

Jan van Hoek

Secretariaat / dagelijksbestuur

Jeroen Lisser

Penningmeester / dagelijks bestuur

Bertil Haring

Algemeen lid

Jaap Muilwijk

Ledenadministratie: Janny Leenheer

e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Redactieadres De Hommel: Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar

e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Afdelingssecretaris: Jeroen Lisser

e-mailadres IVN afdeling: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Website: www.ivnhardenberg.nl

Vliegenzwam. Foto: Thirza Wesselink

De werkgroepen

Voor informatie over de werkgroepen, neem contact op met afdelingssecretaris Jeroen Lisser

Tel: of mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl.

Werkgroep Excursies

Jaap Muilwijk

Werkgroep Insecten en nachtvlinders

Julian Overweg en Jari Kampjes

Werkgroep Landschapsonderhoud

Marinus Benning en Gerard Timmerman

Werkgroep Nestkasten

Fam. Lambers

Werkgroep Paddenstoelen

Lydia de Waard-Levöleger

Werkgroep Planten

Peter Fleurke

Werkgroep Vogels

Jari Kampjes en Julian Overweg

Werkgroep Zoogdieren

Thirza Wesselink

Contactpersoon Jeugd

In samenwerking met De Koppel

www.misker.nl

**Twee ijzersterke
merken onder
één dak**

Bakkerij Slatman

**Bruchterweg 67
Hardenberg**

**Anerbeenseweg 34
Ane/Gramsbergen**

ProVOET

Voetsalon Lianne

*Medisch en oncologisch
voetzorgverlener*

Lianne Dijkstra

Orionlaan 8

7771 EK Hardenberg

0523-263025

www.voetsalonlianne.praktijkinfo.nl

VEIOS

IN TOYOTA GESPECIALISEERD

Autobedrijf Gebr. Veurink

Rheezerweg 40a

7771 TG Hardenberg

0523-264456

www.autoveurink.nl

welKOOP

Lange Spruit 11, 7773NE Hardenberg

Tel. (0523) 271 969

Hout voor de haard

Verkrijgbaar bij "De Steenuil".

Bel voor informatie en prijzen: Bert Trip, 0523-266474.

Houtprijzen per 1 januari 2022:

Eiken, Beuken, Acacia, Am. vogelkers: €60,- per kuub.

Berken, Elzen, Populieren: €50,- per kuub.

Brengen in Hardenberg €10,- per vracht van 1.5 kuub.

Buiten Hardenberg €15,- per vracht van 1.5 kuub.

IVN leden krijgen korting van €5,- per kuub.

Steenuil

Foto: Martha de Jong-Lantink

Iedere natuurliefhebber is welkom

Lid worden van IVN Hardenberg - Gramsbergen ?

Met ingang van 1 januari 2022 ontvangen de leden 2 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel". Daarnaast ontvangt u 4 x per jaar het blad "Mens en Natuur" van het landelijke IVN.

Leden kunnen gratis meedoen met onze excursies en verenigingsactiviteiten.

De contributietarieven: € 24,00 voor leden, huisgenoot-leden en jeugdleden € 6,00, donateurs € 10,00 per jaar.

Het lidmaatschap duurt minimaal één jaar. Het lidmaatschapsjaar loopt van de datum van inschrijving tot één jaar daaropvolgend. Het wordt automatisch met een jaar verlengd.

U kunt het lidmaatschap tot een maand voor het lidmaatschap afloopt opzeggen.

Dat kunt u doen bij het landelijk IVN t.a.v servicedesk, PB 20123, 1000 HC Amsterdam of bij Janny Leenheer, ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

E-mail adres: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.